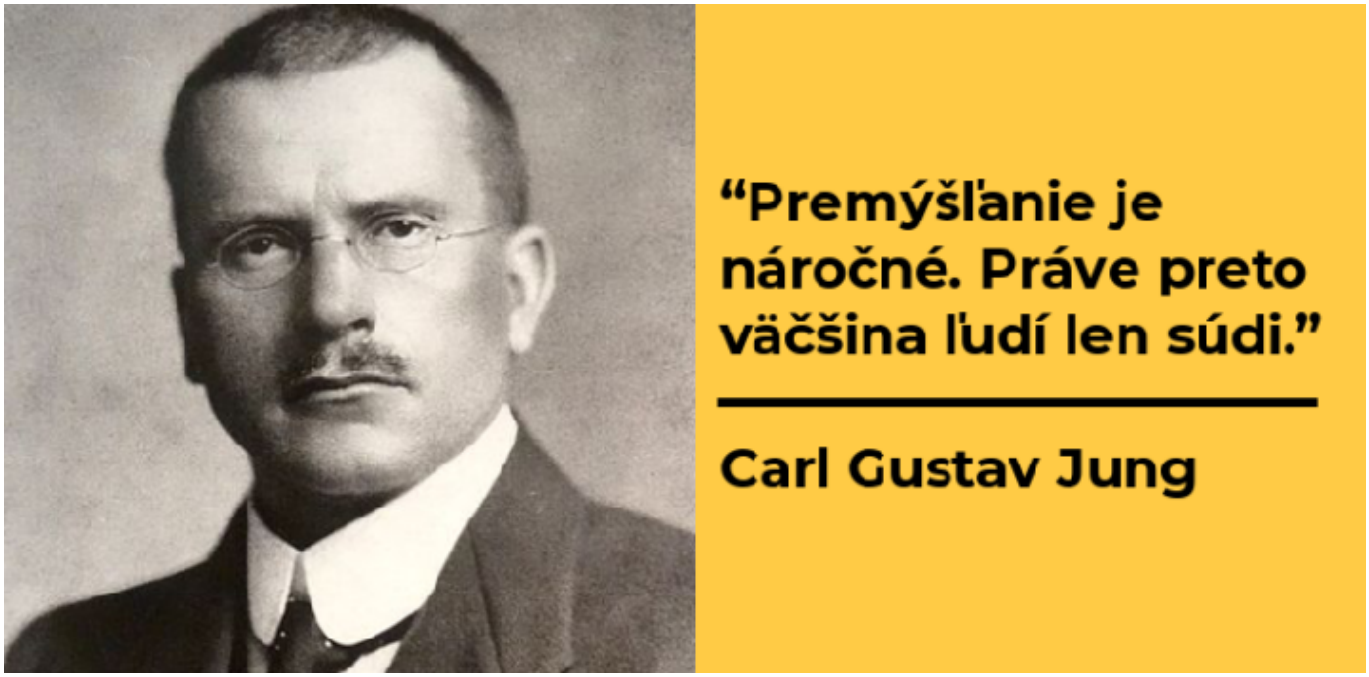

To víte umělci

Rozvrh hodín:

- Dejiny umenia 1+2 = štvrtok 09:45-11:15 (učebňa č. 124 na Zochovej alebo online cez Teams)
- Dejiny umenia 3+4 = štvrtok 11:30-13:00 (učebňa č. 124 na Zochovej alebo online cez Teams)
- Dejiny umenia 5+6 = štvrtok 13:30-15:00 (učebňa č. 124 na Zochovej alebo online cez Teams)

Cieľ predmetu:

- Je voviesť študenta do dejín výtvarného umenia, aby porozumel zobrazeniu (stavbe, obrazu, soche), umeleckému slohu, smeru či obdobiu, pochopil jeho miesto vo vývoji výtvarnému umenia a spoznal, prečo umelci pracovali určitým spôsobom alebo prečo sa usilovali o určité účinky.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

- Ambíciou kurzu je voviesť poslucháča do problematiky dejín umenia, základov terminológie a základných výtvarných techník, rôznych parametrov výtvarnej reči, symboliky atď.
- Oboznámiť poslucháča s vybranými, no podstatnými fenoménmi, ktoré súvisia s vývojom európskeho výtvarného umenia od praveku po polovicu 20. storočia.
- Oboznámiť poslucháčov s problematikou symboliky antickej mytológie a ich paralel s námetmi v divadle, opere, hudbe atď.
- Získané poznatky pomôžu poslucháčovi, ktorý má záujem porozumieť výtvarnému umeniu, aby pochopil jeho miesto vo vývoji európskej kultúry.
- Hlavný dôraz kladiem na hľadanie odpovedí na otázky, akým spôsobom jednotliví autori pracovali, prečo si zvolili tento spôsob a čo chceli svojím umením povedať.
- Základná príprava poslucháča na vlastnú konfrontáciu s obrazom v najširšom zmysle slova, s porozumením jeho námetu, obsahu, forme, významu a výkladu.
- Dívajte sa a dávajte pozor.

Stručná osnova predmetu:

- Úvod do dejín umenia: dejiny umenia ako humanitná disciplína, druhy výtvarného umenia (architektúra, maliarstvo, sochárstvo...), základná terminológia (kompozícia, perspektíva, maliarsky a sochársky rukopis, sakrálno a profánno v umení, výtvarné techniky, umelecké slohy), periodizácia európskeho výtvarného umenia a jej koncepcie.
- Dejiny výtvarného umenia z chronologického hľadiska (rozdelené na 5/6 semestrov) s dôrazom na tvaroslovie, význam a na podstatné európske a slovenské umelecké centrá a osobnosti.
- Literárne zdroje umenia (Exempla classica).
- Ikonografia umenia.

Forma vyučovania: prednáška, videoprezentácia, audioprezentácia, diskusia, tematický deň, verejná dišputa, exkurzia, verejné jedlo, káva, štrúdľa a pod.

Podmienky na absolvovanie predmetu:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 2

- absolvovanie minimálne 80% prednášok semestra,
- absolvovanie ikonografickej analýzy a rozpravy o zadanej téme (analýza obrázkov),
- priebežné hodnotenie,
- účasť aspoň na jednej zahraničnej exkurzii alebo vlastivednej vychádzky počas akademického roka (pokiaľ sú, samozrejme)

Skúška:

- Riadny termín skúšky sa dohodne osobne na presný termín a hodinu najneskôr 14 dní pred koncom semestra.
- Priebeh a forma skúšky:
- 1. ústna odpoveď z dvoch vyžrebovaných tém v trvaní 2 x 30´
- 2. rozprava o zadaných výtvarnych dielach (ikonografická analýza).

Hodnotenie skúšky:

- zimný semester: A-F
- letný semester: A-F

Povinná literatúra (prosím študovať priebežne, ale dôsledne):

1. Historiografia svetového umenia (semester 1 až 6):

A. Európske umenie:

- GOMBRICH, Erns Hans: Příbeh umění. Praha : Odeon, 1992, 560s. (povinná literatúra)
- HEER, Friedrich: Evropské duchovní dějiny. Praha : Vyšehrad, 2018, 768s. (povinná literatúra)
- HEROUT, Jaroslav: Slabikář návštěvníků památek. Praha : Tvorba, 1994, 344s.
- HUYGHE, René (ed.): Umění a lidstvo-Larousse 1.-4. Praha : Odeon, 1967-1974.
- CHÂTELET, Albert – GROSLIER, Bernard Philippe: Svetové dejiny umenia. Larousse. Praha : Otovo nakladatelství, 2004
- PIJOAN, José (výslovnosť: Žuzep Pižoan): Dejiny umenia 1.-12. Bratislava :

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 3

Tatran/Ikar 1987-2002.
- UMENIE SVETA 1.-11. Bratislava : Pallas 1972-1977 (povinná literatúra)
- Wölfflin, Heinrich: Základní pojmy dějin umění. Praha : Academia, 2020
- ŽEGIN, Lev Fjodorovič: Jazyk malířského díla. Praha : Odeon, 1980

B. Slovenské umenie:

- GERÁT, Ivan (edit.): Umenie na Slovensku : Stručné dejiny obrazov. Bratislava : Slovart, 2007, 240s. (povinná literatúra)
- SLOVENSKO, zväzok KULTÚRA, časť I., kapitola: Výtvarné umenie, s. 590-938. Bratislava : Obzor, 1979.

2. Ikonografia (semester 1 až 5)):

- BIEDERMANN, Hans: Lexikón symbolov. Bratislava : Obzor, 1992
- FARMER, David Hugh: Oxfordský lexikón svätcov. Bratislava : Kalligram, 1996
- HALL, James: Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění. Praha : Mladá fronta, 1991, 520s. (povinná literatúra)
- LODWICK, Marcus: Obrazy rozprávajú. Bratislava : Mladé letá, 2003
- PANOFSKY, Erwin: Význam ve výtvarném umění. Praha : Odeon, 1981, 372s. (povinná literatúra)
- RIPA, Cesare: Ikonologie. Praha : Argo, 2019

3. Exempla classica (Literárne zdroje európskeho umenia):
= Individuálne budovanie vlastne vedomostnej databázy základných príbehov európskej obrazovej tradície

A. Prvý semester:

- BIBLIA : Sväté písmo Starého a Nového zákona. Tranava : Spolok svätého Vojtecha, 2010
- HOMEROS: Ílias. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1986
- HOMÉROS: Odysseia. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1986
- OVIDIUS: Metamorfózy. Bratislava : Tatran, 1979
- VERGILIUS: Eneida. Bratislava : Tatran, 1969

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 4

B. Druhý semester:

- JAKUB DE VORAGINE: Legenda aurea. Praha : Vyšehrad, 1998
- DANTE ALIGHIERI: Božská komédia (Peklo + Očistec + Raj). Bratislava : Slovenská vydavateľstvo krásnej literatúry, 1964n

C. Tretí semester:

- LUDOVICO ARIOSTO: Zuřivý Roland (Orlando furioso). Praha : Odeon, 1974
- TORQUATO TASSO: Osvobozený Jeruzalém (La Gerusalemme liberata). Praha : Odeon, 1980
- JOHN MILTON: Ztracený ráj. Praha: Sokrates Media, 2015

Atény 2015

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 5

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 6

Sylabus prednášok na celé štúdium:

Prvý semester

HISTORIOGRAFIA (Sylabus = okruhy na skúšku):
0. Úvod do dejín umenia: druhy výtvarného umenia, základná terminológia (kompozícia, perspektíva, rukopis, umelecký sloh, štýl, atribút, personifikácia, symbol, periodizácia európskeho výtvarného umenia, problematika datovania, geografické špecifiká, literárne zdroje európskeho umenia, príbeh, problém voľby, problematika „ilustrovania“ textu a verbalizácie „vizuálna“

Literatúra:

- BELTING, Hans: Antropologie obrazu: Návrh vědy o obrazu. Praha:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Books&Pipes, 2021.
- BELTING, Hans: Konec dějin umění. Praha: Mladá fronta, 2000.
- PANOFSKY, Erwin: Význam ve výtvarném umění. Praha : Odeon, 1981, 372s.
- HALL, James: Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění. Praha : Mladá fronta, 1991, 520s.
- LODWICK, Marcus: Obrazy rozprávajú. Bratislava : Mladé letá, 2003

1. Praveké umenie: východiská, časové členenie paleolitického umenia, maliarstvo, umelecké okruhy, franko-kantaberský okruh a jeho znaky, jaskyňa Altamira, jaskyňa Lascaux, sochárstvo: venuše, východiská, význam, najznámejšie (Věstonická venuša, Willendorfská venuša, Moravianska venuša), pojmy menhir, dolmen, rondel, farby a ich pôvod.

Literatúra:

- PIJOAN, José: Dejiny umenia 1
- SVOBODA, Jiří. A.: Počátky umění. Počátky umění. Praha : Academia, 2011
- JELÍNEK, Jan: Veľký obrazový atlas pravekého človeka. Bratislava : Mladé letá, 1980
- LEWIS-WILLIAMS, David: Mysl v jeskyni . Vědomí a puvod uměné. Praha : Academia, 2007
- MALINA, Jaroslav – MALINOVÁ, Renata: Dvacet nejvýznamnějších archeologických objevů dvacáteho století. Praha : Svoboda, 1991
- – NOVOTNÝ, Bohuslav a kol.: Encyklopédia archeológie. Bratislava : Obzor, 1986
- – NOVOTNÝ, BOhuslav: Počiatky váýtvarbného prejavu na Slovensku. Bratislava : SVKL, 1958

2. Architektúra staroveké Egypta: časové členenie, Rossetská doska, Narmerova paleta, náboženské princípy, bohovia a ich podoba a význam, vývoj pohrebnej architektúry (mastaba, stupňovité pyramídy, pyramídy v Gíze, ich vnútorná štruktúra, poloha, podoba, skalné hrobky, Údolie kráľov, Tutanchamonova hrobka a jej najvýznamnejšie poklady), podoby chrámov (architektonické členenie, význam a podoba stĺpov, význam a práca so svetlom, najznámejšie chrámy a rozdiely v ich architektonickej koncepcii (Luxor, Karnak, chrám kráľovnej Hapšepsovety, Abu Simbel)

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 8

Literatúra:

- PIJOAN, José: Dejiny umenia 1
- SCHULZOVÁ, Regine – SEIDEL, Matthias (edit.): Egupt : Svět faraonu. Praha : Slovart, 2005
- ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Bohovia a králi starého Egypta. Bratislava : Mladé letá, 1986
- ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Ich veličenstvá pyramídy. Bratislava : Mladé letá, 1977
- ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Za siedmimi divmi sveta. Bratislava : Mladé letá, 1985
- WEEKS, Kent R. (edit.): Údolí králu. Praha : Rebo, 2002

3. Sochárstvo starovekého Egypta: východiská, pásová perspektíva, hieratická perspektíva, najznámejšie pamiatky (monumentálne sochárstvo, portréty, drobná plastika).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 1
– SCHULZOVÁ, Regine – SEIDEL, Matthias (edit.): Egupt : Svět faraonu. Praha : Slovart, 2005
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Bohovia a králi starého Egypta. Bratislava : Mladé letá, 1986
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Ich veličenstvá pyramídy. Bratislava : Mladé letá, 1977
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Za siedmimi divmi sveta. Bratislava : Mladé letá, 1985

4. Maliarstvo starovekého Egypta: východiská, pásová perspektíva, hieratická perspektíva, najznámejšie pamiatky (nástenné maľby v hrobkách, monumentálne maliarstvo, historické a reprezentatívne zobrazenia, žánrovosť).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 1
– SCHULZOVÁ, Regine – SEIDEL, Matthias (edit.): Egupt : Svět faraonu. Praha : Slovart, 2005
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Bohovia a králi starého Egypta. Bratislava : Mladé letá, 1986
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Ich veličenstvá pyramídy. Bratislava : Mladé letá, 1977
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Za siedmimi divmi sveta. Bratislava : Mladé letá, 1985
– WEEKS, Kent R. (edit.): Údolí králu. Praha : Rebo, 2002

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 9

5. Egejské umenie: geografické špecifiká, lokality a kontexty: Mykény (Levia brána, Agamemnónova maska, Atreova pokladnica), Kréta (kráľovský palác, nástenné maľby, ich námety a podoba), počiatky archeologických výskumov (Schliemann, Evans), časové členenie gréckeho umenia (geometrický štýl, archaické umenie, klasické umenie).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava : Mladé letá, 1990
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Objavenie Tróje. Bratislava : Mladé letá, 1962
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Vzkriesenie Olympie. Bratislava : Mladé letá, 1986
– GRANT, Michael: Zrození Řecka. Praha : BBart, 2010
– BOUZEK, Jan: Uměn a myšlení. Praha : Triton, 2009
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

6. Klasická architektúra starovekého Grécka: časové členenie gréckeho umenia (geometrický štýl, archaické umenie, klasické umenie), podoba gréckeho chrámu, architektonické slohy (dórsky, iónsky, korintský) a najdôležitejšie pojmy (tympanon, architráv atď.), najznámejšie príklady, aténska Akropola a chrám Parthenon, podoba a význam.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava : Mladé letá, 1990
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Objavenie Tróje. Bratislava : Mladé letá, 1962
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Vzkriesenie Olympie. Bratislava : Mladé letá, 1986

7. Maliarstvo starovekého Grécka: časové členenie gréckeho umenia (geometrický štýl, archaické umenie, klasické umenie), grécke vázové maliarstvo, podoba a význam.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– FREL, Jiří: Řecké vázy. Praha : SNKLHU, 1956

8. Umenie Etruskov:
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– KELLER, Werner: Etruskové. Praha : Orbis, 1974

9. Rímska architektúra: východiská, znaky, ciele, typy stavieb (chrám, fórum,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

verejné budovy, bazilika, palác, vidiecka vila, víťazné oblúky, stĺpy, divadelné priestory, cirkus, divadlo, amfiteáter, odeon, termy, cesty atď.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Dejiny písané Rímom. Bratislava : Mladé letá, 1988
– CASSON, Hugh (edit.): Dějiny architektury. Praha : Odeon, 1990
– HOLLIS, Edward: Skrytý život budov. Praha : SLovart, 2012
– PELIKÁN, Oldřich: Slovensko a rímske impérium. Bratislava : SVKL, 1960

10. Grécke klasické sochárstvo: východiská, znaky, ciele, najznámejší autori (Myrón, Feidias, Polykleitos, Praxiteles, Skopas, Lysippos) a ich diela; helénistické sochárstvo, východiská, znaky, najznámejšie diela.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava : Mladé letá, 1990
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Objavenie Tróje. Bratislava : Mladé letá, 1962
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Vzkriesenie Olympie. Bratislava : Mladé letá, 1986

11. Helenistické sochárstvo: východiská, znaky, ciele, najznámejšie školy a diela.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004
– GRANT, Michael: Kleopatra : Královna egyptská. Praha : BBart, 2011
– CARTLEDGE, Paul: Alexander Veliký. Praha : Academia, 2007
– VAVŘÍNEK, Vladimír: Alexander Veliký. Praha : Svoboda, 1967
– ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava : Mladé letá, 1990

12. Rímske sochárstvo: monumentálne sochárstvo, voľné sochy, reliéfne sochárstvo (oslavné stĺpy, Ara pacis), podoby rímskeho portrétu, sarkofágy.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

13. Umenie kresťanskej antiky (ranokresťanské umenie): kresťanstvo v kontexte spoločenského života v Rímskej ríši, východné kulty, najstaršie kresťanské pamiatky na Východe (Dura Europos) a na Západe (Kalixtove a Prisciline katakomby), pohanské a kresťanské sarkofágy. Význam pohanských a ranokresťanských

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

pamiatok pre podobu a významy kresťanskej ikonografie (pohanské motívy, motívy zo Starého a Nového zákona, predobrazy a pod.).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 3
– HALL, James: Slovník námětu a symbolu ve výtvarném umění. Praha, 2010
– STUDENÝ, Jaroslav: Křesťanské symboly. Olomouc 1992
– CLAUSS, Manfred: Konstantin Veliký : Římsky císař mezi pohanstvím a křesťanstvím. Praha : Vyšehrad, 2005
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

14. Christus triumphans: Kultúrnohistorické a spoločenské dôsledky udalostí v dejinách rímskej spoločnosti a ich dôsledky na výtvarné umenie: udelenie rímskeho štátneho občianstva všetkým obyvateľom impéria (rok 212), Milánsky edikt (313), zákaz pohanských kultov (380), rozdelenie Rímskej ríše (395). Najstaršia kresťanská monumentálna architektúra v Ríme a v Svätej Zemi. Problematika zobrazovania v rodiacom sa rímskom katolicizme. Prvý zlatý vek umenia Východorímskej ríše (Byzancia): vzťah panovníckej moci a cirkvi, výtvarné vplyvy okolitých území („východné“ a „západné“ prvky v byzantskom umení), princípy kupolovej architektúry, chrám Hagia Sofia, mozaika, technológia a námety, zobrazovacie princípy, najdôležitejšie pamiatky (Ravenna atď.). Storočie zápasu o ikonu: obrazoborectvo, ikony, typológia zobrazení (Kristus, Matka Božia, svätci, veraikon atď.). Východná schizma a rozchod so Západom, dôsledky na výtvarné umenie a kultúru. Rok 1204 a západná kultúra.

Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
– LASSUS, Jean: Ranokresťanské a byzantské umenia. Bratislava : Pallas, 1971
– TALBOT-RICE, David: Byzantské umenie. Bratislava : Tatran, 1968
– SCHREINER, Peter: Konstantinopol : D%ejiny a archeologie. Pavel Mervart, 2012
– CLAUSS, Manfred: Konstantin Veliký : Římsky císař mezi pohanstvím a křesťanstvím. Praha : Vyšehrad, 2005
– AVENARIUS, Alexander: Byzantský ikonoklazmus: storočie zápasu o ikonu. Bratislava : Veda, 1998
– DOSTÁLOVÁ, Růžena. Byzantská vzdělanost. Vyšehrad : Praha, 1990. 415 s. ISBN 80-7021-034-6.
– ZÁSTĚROVÁ, Bohumila a kol.: Dějiny Byzance. Praha : Academia, 1992

15. Predrománske umenie 1: Vizigóti: vzťah barbarov ku kultúre starovekého Ríma.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 12

Proces barbarizácie. Architektúra, knižná maľba, umelecké remeslo.
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 3

16. Islamské umenie na Západe 1: základné znaky islamského umenia, časové a geografické vymedzenie, politické a náboženské pomery a ich vplyv na výtvarnú produkciu, podoby stavieb, podoby sakrálnych priestorov, lokality islamského umenia na Západe (Al-Andalus): Cordóba, Sevilla, Málaga, Granada

Literatúra:

- PIJOAN, José: Dejiny umenia 3., kapitola 8
- PIJOAN, José: Dejiny umenia 4., kapitola 8

17. Predrománske umenie 2: Zdrod streveku: zatvorenie platónskej Akadémie v Aténach (rok 529), vznik benediktínskej rehole (529). Umenie doby Karola Veľkého: Vzťah germánskych Frankov ku kultúre starovekého Ríma, karolovská renesancia. Architektúra (falce, palácavá kaplnka v Aachen), mozaika a freska v karolovskom prostredí, knižná maľba, monastická kultúra.

Literatúra:

- -HäGERMANN, Dieter. Karl Veliký. Praha : Prostor, 2002
  – KELLER, Hagen: Ottoni. Praha : Vyšehrad, 2004
  – RAPP, Francis: Svatá říše římská národa německého. Praha : Paseka, 2007

18. Predrománske umenie 3: Umenie Veľkej Moravy: časové a geografické vymedzenie, politické pomery a ich vplyv na výtvarnú produkciu, podoby stavieb, podoby sakrálnych priestorov, lokality, veľkomoravský šperk atď.
Literatúra:
– DEKAN, Ján: Veľká Morava : Doba a umenie. Bratislava : Tatran, 1979
– KUČERA, Matúš: Postavy veľkomoravskej histórie. Martin : Osveta, 1992
– VÁŇA, Zdeněk.: Svět slovanských bohu a ďémonu. Praha : panorama, 1990

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 13

Druhý semester

19. Európsky vrcholný stredovek: kultúrnospoločenské a historické kontexty európskeho stredoveku, determinanty stredovekej architektúry (mníšske rády, pútnictvo a pútne cesty, križiacke výpravy, rytierstvo, dvorská kultúra (idea rytierstva a jej význam pre stredovekú Európu, dvorská kultúra, hudba a oslavy na stredovekých dvoroch, rytierske legendy, zbroj).

Literatúra:

- ARIÉS, Philippe: Dějiny smrti. Praha: Argo, 2020.
- ANTONÍN, Luboš: Bestiář.Praha: Argo, 2010.
- BALTRUŠAITIS, Jurgis: Fantastický středověk. Antické a exotické prvky v gotickém umění. Praha: Jitro, 2008.
- DAVY, Marie-Madeleine: Románska symbolika: Duch 12. století. Praha: Malvern, 2014.
- DARKEVIĆ, Vladislav Petrovič: Argonauti středověku. Praha : Panorama, 1984.
- DVOŘÁKOVÁ, Daniela a kol.: Človek a zviera v stredoveku. BRatislava: Veda, 2015.
- DUBY, Georges: Věk katedrál : Umění a společnost 980-1420. Praha : Argo, 2002.
- FLORI, Jean: Rytíři a rytířství ve středověku. Praha : Vyšehrad, 2008.
- GUREVIČ, Aron J.: Kategorie středověké kultury. Praha: Mladá fronta, 1978.
- HUIZINGA, Johan: Jeseň stredoveku. Bratislava : Tatran, 1990.
- KIDSON, Peter: Stredoveké umenie. Bratislava : Pallas, 1974.
- LE GOFF, Jacques (edit.): Encyklopedie středověku. Praha : Vyšehrad, 2002.
- LE GOFF, Jacques: Kultura středověké Evropy. Praha : Odeon, 1991.
- LE GOFF, Jacques: Stěedověká imaginace. Praha : Argo, 1998.
- OHLER, Norbert: Náboženské poutě ve středověku a novověku. Praha : Vyšehrad, 2002.
- OTIS-COUR, Leah: Rozkoš a láska : Dějiny partnerských vztahu ve středověku. Praha : Vyšehrad, 2002.
- PERNOUDOVÁ, Regine: Žena v době katedrál. Praha : Vyšehrad, 2002.
- PIJOAN, José: Dejiny umenia 4.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 14

- PASTOUREAU, Michel: Dějiny symbolů v kultuře středověkého Západu. Praha: Argo, 2018.
- SPUNAR, Pavel a kol.: Kultura středověku. Praha: Academia, 1995.
- VERDON, Jean: Volný čas ve stŕedověku. Praha : Vyšehrad 2003.
- VILLEHARDOUIN, Goeffroy – CLARI, Robert: Dobytí Konstantinopole. Praha: Argo, 2013.
- VRTEĽ, Ladislav: Heraldický katechizmus. Bratislava : Veda, 2012.
- ZINK, Michel a kol.: Umenie a príroda stredovekej Európy. Bratislava: SNM, 2013.

20. Románska architektúra: pojem romaniky, románske architektonické články (valená klenba, krížová klenba, okno, portál, hlavica, stĺp, pilier), dispozičná podoba stredovekého kostola, kláštorný areál, stredoveký hrad
Literatúra:
– POIJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha : Slovart, 2006
– PODOLINSKÝ, Štefan: Románske kostoly (Kultúrne krásy Slovenska). Bratislava : Dajama, 2009

21. Lokality románskej architektúry v Európe: Francúzsko, Taliansko, Nemecko, Uhorsko (lokality, relácie a odlišnosti).
Literatúra:
– POJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha : Slovart, 2006
– PODOLINSKÝ, Štefan: Románske kostoly (Kultúrne krásy Slovenska). Bratislava : Dajama, 2009

22. Románske sochárstvo (exteriér chrámu): portál ako miesto sochárskej a kameňosochárskej výzdoby, jeho členenie, námety, sochy zo Chartres a Remeša ako medzníky na ceste k voľnej soche stredoveku;
Literatúra:
– POJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha : Slovart, 2006
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

23. Románske sochárstvo (interiér chrámu): hlavice stĺpov, stĺpy a piliere, konzoly, krstiteľnice (rozdiel medzi predalpskou a zaalpskou koncepciou)
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 15

– POJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha : Slovart, 2006
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

24. Románske práce z kovu: kovové chrámové dvere (Hildesheim, Verona, Pisa atď.)
Literatúra:
– POJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha : Slovart, 2006
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

25. Stredoveké zlatníctvo: cirkevný riad, jeho podoba v jednotlivých umeleckých štýloch a používanie (kalich, monštrancia, paténa atď), zlatnícke techniky (filigrán, gravírovanie, emailovanie atď.), relikviáre atď. Klenoty a šperky.
Literatúra:
– PIATROVÁ, Alena – ŠTIBRANÁ, Ingrid : Ars liturgica : Zlatníctvo v službách liturgie. Katalóg výstavy. Bratislava : Slovenské národné múzeum, 2010
– TORANOVÁ, Eva: Zlatníctvo na Slovensku. Bratislava : Tatran, 1975
– Svět liturgie. katalóg výstavy. Kostelní Vydří 1relikviáre, kríže, antependiá;
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004

26. Románske maliarstvo: freska, tabuľa, sklo. Relácia a odlišnosti možnosti jednotlivých výtvarnýách techník sprostredkovať teologické obsahy. Maniera greca. Ikona.
Lietratúra:
– POJOAN, José: Dejiny umenia 3
– THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha : Slovart, 2006

27. Gotická architektúra: pojem gotika, dispozičná podoba gotického kostola, lomený oblúk, oporný systém, okno, relácie a odlišnosti.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 4
– THOMAN, Rolf (edit.): Gotika. Praha : Slovart, 2005
– SUGER: Spisy o Saint-Denis. Praha : Oikoymenh, 2006
– ULLMANN, Ernst: Svět gotické katadrály. Praha : Vušehrad, 1987
– KOVÁČ, Peter: Katedrála v Chartres : Francouzké umění rané a vrcholné gotiky. Praha : Eminent, 2007

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 16

28. Lokality gotickej architektúry v Európe: najznámejšie pamiatky gotickej architektúry (Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Slovensko, Česko). Relácia a odlišnosti jednotlicýh umeleckých okruhov a špecifiká jednotlivých lokalít.
Literatúra
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 4
– STEJSKAL, Karel: Umenie an dvore Karola IV. Bratislava : Ikar, 2003
– THOMAN, Rolf (edit.): Gotika. Praha : Slovart, 2005
– ULLMANN, Ernst: Svět gotické katadrály. Praha : Vušehrad, 1987
– KOVÁČ, Peter: Katedrála v Chartres : Francouzké umění rané a vrcholné gotiky. Praha : Eminent, 2007

29. Gotická architektúra 13. až 15. storočia na Slovensku: lokality, špecifiká jednotlivých lokalít.

30. Gotické nástenné maliarstvo 13. až 15. storočia na Slovensku: lokality, špecifiká jednotlivých lokalít.

Tretí semester

31. Kultúra renesancie.

Literatúra:
– BURCKHARDT, Jacob: Kultura renesance v Itálii. Praha: Rybka Publishers, 2013
– BURKE, PEter: Italská renesance. Praha : Mladá fronta, 1996
– MONTANELLI, Indro: Dante a jeho storočie. Bratislava : Tatran, 1986
– ŠPIČKA, Jiří: Petrarca : Homo politicus. Praha : Argo, 2010

32. Ars nova (Umenie italského trecenta): žobravé rehole a výtvarné umenie, zmena paradigmy v ikonografii, východiská renesančného umenia: koncepcia posvätných zobrazení (triumfans), vplyv františkanizmu na zmeny výtvarného jazyka (compassio, identificatio) a zmeny v ikonografii v (typológia). „Krvácajúce“ toskánske kríže.

33. Hľadanie tela a emócie (sochárstvo 13 a 14. storočia): sochárske dielo Nicolu a Giovanniho Pisanovcov, jeho podoba a vzťah k starovekej remeselnej tradícii, kostol San Francesco v Assisi (typológia, výzdoba).

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 17

34. Hľadanie prietoru a emócie (maliarstvo 13. a 14. storočia): Teórie priestoru a ich praktická realizácia v maliarstve 14-16. storočia (Giotto, Masaccio, della Francesca, Ucello atď.). Fenomén inovácie a modernity v západnom umení. Osobnosti maliarstva: Cimabue, Giotto di Bondone (Assisi, Cappella Arena Padova, Cappella Bardi v Santa Croce vo Florencii), Pietro a Ambroggio Lorenzettiovci, Simone Martini.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
– Le GOFF, Jacques: Svatý František z Assisi. Praha : Vyšehrad, 2004
– GREEN, Julien: Brat František. Bratislava : Serafín, 1992

– PANOFSKY, Erwin: Perspektíva ako symbolická forma.
– INGERLE, Petr: Příběh perspektivy : Dějiny jedné ideje (Od renesance k modernímu umění a myšlení). Brno 2010

35. Talianska architektúra 15. storočia: spoločenské determinanty, vládnuce rody a ich vzťah k umeniu,
antická tradícia, jej štúdium, recepcia a transformácia, teoretické východiská architektúry, podoba architektonických článkov (stena, okno, portál, dispozícia stavby), architekti (Filippo Brunelleschi, Leon Battista Alberti, Michelozzo Michelozzi)a projekty: verejné stavby (Ospedale degli innocenti…) a sakrálne priestory (Duomo, Santo Spirito, San Lorenzo, Cappella Pazzi), kupola dómu vo Florencii, renesančné paláce (Palazzo Rucelai, Strozi, Pitti, Medici atď.), významné stavby mimo Florencie (Mantova, Rimini)
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
– TOMAN, Rolf (edit.): Umění italské renesance. Praha : Slovart, 1996
– BIETOLETTI, S. a kol.: Umění a architektura Florencie. Praha : Slovart, 2008
– LANG, Jack: Lorenzo Nádherný. Bratislava : Renmidium, 2002

36. Talianske sochárstvo 15. storočia: spoločenské determinanty, vládnuce rody a ich vzťah k umeniu,
antická tradícia, jej štúdium, recepcia a transformácia, teoretické východiská, formálne zdroje pre talianske sochárstvo 15. storočia, druhy, námety, materiál, súťaž na dvere baptistéria sv. Jána vo Florencii, výzdobný program troch dverí, Orsanmichele: pamiatka a jej výzdoba, osobnosti a tvorba Florencie (Lorenzo Ghibeti, Donatello, Lucca della Robbia, Verrocchio) a iných miest (Tullio Lombardo) atď.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 18

Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
– ŠTECH, Václav Vilém: Italská renesanční plastika. Praha : 1960
– PETERAJOVÁ, Ľudmila: Donatello. Bratislava : Pallas, 1970

37. Talianske renesančné maliarstvo 15. storočia: fresky, objekty, vedúce postavenie Florencie a iných miest, experimenty s perspektívou, traktáty, autori (Masaccio, Paolo Uccelo, Fra Angelico, Filippo Lippi, Sandro Botticelli, Domenico Ghirlandaio, Piero della Francesca, Pietro Perugino, Andrea Mantegna), diela, lokality.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
– monografie jednodlivých autorov (info mailom)

38. Flámske maliarstvo 15. storočia: Flámske maliarstvo: techniky, závesný obraz, oltáre, autori a ich diela (Robert Campin, Melchior Broederlam, Rogier van der Weyden, Hugo van der Goes, Jan van Eyck, Hans Memling)
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
– VACKOVÁ, Jarmila: Van Eyck. Praha : Academia, 2005

39. Islamské umenie na Západe 2: islamského umenia na Západe (Al-Andalus): Granada (Alhambra)

Literatúra:

- PIJOAN, José: Dejiny umenia 3., kapitola 8
- PIJOAN, José: Dejiny umenia 4., kapitola 8

40. Talianske maliarstvo 16. storočia: Leonardo da Vinci
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
– SUH, H. Anna: Leonardov skicár. Bratislava : Slovart, 2007
– ZOLLNER, Frank: Leonardo da Vinci : Malířské a kreslířské dílo. Praha : Taschen/Slovart,
– ZOLLNER, Frank: Leonardo. Praha : Taschen/Slovart, 2004
– NARDINI, Bruno: LEonardo da Vinci: Bratislava : Tatran, 1990

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 19

– JÍLEK, František: Muž z Vinci. Bratislava : Tatran, 1989
– NICHOLL, Charles: Leonardo da Vinci : Vzlety mysli. Praha : BBart, 2006
– ATALAY, Bulent: Matematika a Mona Lisa : Umenie a veda Leonarda da Vinci. Bratislava : Slovart, 2007
– CAPRA, Fritjof: Věda mistra Leonarda : Pohled do mysli velkého renesančního génia. Praha Academia, 2009
– FREUD, Sigmund: Spomineka z detstva Leonarda da Vinci. Bratislava : Slovenský spisovateľ,

41. Talianske maliarstvo 16. storočia: Raffaello Sanzio
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
– BLAŽÍČEK, Oldřich: Raffael. Praha : odeon, 1982
– CRISTOFANELLI, Rolando: Raffael. Bratislava : ....

42. Talianske umenie 16. storočia: Michelangelo-sochár
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
– FORCELLINO, Antonio: Michelangelo : Nepokojný život. Praha : Vyšehrad, 2012
– NARDINI, Bruno: Stretnutie s Michelangelom. Bratislava Tatran, 1978
– Michelangelo : Podoba živé tváře (dokumenty, básne, korešpondencia). Praha 1964
– NERET, Gilles: Michelangelo. Praha : Taschen/Slovart, 2003
– GROMLING, Alexandra: Michelangelo. Bratislava : Slovart, 2006
– STONE, Irving: Agónia a extáza : Román o Michelangelovi. Bratislava : SPKK, 1963
– SCHULZ, Karel: Kameň a bolesť : Román o Michelangelovi. Bratislava 1959
– CRISTOFANELLI, Rolando: Denník blázna Michelangela. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1982
– BUONARROTI, Michelnagelo: Útrapy v hľadaní (výber z poézie): ratislava : Ars stigmy, 1990

43. Talianske umenie 16. storočia: Michelangelo-maliar a architekt.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.

44. Neskorogotické zaalpské sochárstvo: kamenné sochy, rezbárstvo (Jorg Huber, Veit Stoss, Tilman Riemenschneider, Michael Pacher, Adam Kraft, Herman Rode, Hans Multscher , Michael Erhart, Anton Pilgram, Bernt Notke, Majster Pavol z

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 20

Levoče, oltárne retábulum ako symbol a umelecký objekt: oltár a jeho členenie a podoba (palla a krídlový oltár ako princíp).

Literatúra
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 4
– CIDLINSKÁ, Libuše: Gotické krídlové oltáre. Bratislava : Tatran, 1989
– HOMOLKA, J.- HORVÁTH, P. – KOTRBA, F. – KOTRBA, V.: Majster Pavol z levoče : Tvorca vrcholného diela slovenskej neskorej gotiky. Bratislava : SVKL, 1964
– STEJSKAL, Karel: Umenie an dvore Karola IV. Bratislava : Ikar, 2003
– THIELE, Carmela: Sochařství. Brno : Computer Press, 2004
– BURAN, Dušan (edit.): Gotika (Dejiny slovenského výtvarného umenia): Bratislava : SNG, 2003
– KUTAL, Albert: České gotické sochařství 1350-1450

45. Neskorogotiké zaalpské maliarstvo:
Literatúra
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 4
– THOMAN, Rolf (edit.): Gotika. Praha : Slovart, 2005
– BURAN, Dušan (edit.): Gotika (Dejiny slovenského výtvarného umenia): Bratislava : SNG, 2003
– DVOŘÁKOVÁ, Vlasta – KRÁSA, Josef – STEJSKAL, Karel: Stredoveká nástenná maľba na Slovensku. Bratislava : Tatran, 1978
– ROYT, Jan: Stŕedověké malířství v Čechách. Praha Karolinum, 2002
– STEJSKAL, Karel: Umenie na dvore Karola IV. Bratislava : Ikar, 2003

46. Manierizmus v talianskom a európskom umení 16. storočia: Manierizmus, znaky manierizmu v umení. Záhrady a voda. + El Greco

Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
– WITTLICH, Petr: Panorama manírismu. Praha : Odeon

– HOCKE, Gustav René: Svět jako labyrint. Praha : Triáda, 2001

47. Benátske maliarstvo 16. storočia 1: geografické a spoločenské špecifiká, optické špecifikám, východiská (Gentile Bellini, Giovanni Bellini), olejomaľba na plátne, Giogione.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 21

Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia ….
– DE VARGAS, Raquel Medina: El Greco. Praha : Sun, 2010
– VESTDIJK, Simon: Piata pečať (román o El Grecovi). Bratislava : SPKN, 1961
– KRIEGESKORTE, Werner: Giuseppe Arcimboldo. Praha : Taschen/Slovart, 2003

48. Benátske maliarstvo 16. storočia 2: Najväčší majstri prechodu od renesancie k baroku (Tizian, Veronese, Tintoreto). Manierizmus a benátska maliarska škola 16. storočia.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia ….
– KENNEDY, Ian G.: Tizian. Praha : Taschen/Slovart, 2008
– KRSEK, Ivo: Tizian. Praha : Odeon, 1976
– WEISS, David: Benátčan (román o Tizianovi). Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1989
– BERNARI, Carlo – DE VECCHI, Pierluigi: Tintoretto. Praha Odeon, 1980
– PIOVENE, Guido – MARINI, REmigio: Veronese. Praha : ODeon, 1984

49. Renesancia vo Francúzsku (architektúra): francúzske umenie 16. storočia: František I., architektúra (verejné budovy, kostoly, zámky, záhrady; autori: Domenico da Cortona, Pierre Lescot)

Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.

50. Renesancia vo Francúzsku (sochárstvo): náhrobky, fontány, voľné sochy, reliéf; autori: Jean Goujon, Giovanni Giusti, Philibert de l’Orme, Germain Pilon, Benvenuto Cellini)
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
– CELLINI, Benvenuto: Vlastní životopis. Praha : Odeon, 1976

51. Renesancia vo Francúzsku (maliarstvo):, maliarstvo: tzv. „prvá škola z Fontainebleau (1531-1610)“ a jej autori: Rosso Fiorentino, Francesco Primaticcio, Niccolò dell´Abbate, Juste de Juste), znaky manierizmu v umení
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.

52. Nizozemské maliarstvo 16. storočia: východiská, tendencie, námety,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 22

Hieronymus Bosch, Pieter Bruegel Starší.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
– BOSING, Walter: Bosch : Malířské dílo. Praha : Taschen/Slovart, 2000
– ROBERTS-Jones: Philippe a Francoise: Bruegel: Praha : Slovart, 2003
– ROLINOVÁ, Dominique: Divý Pieter (román): Bratislava: Tatran, 1986
– TIMMERMANS, Felix: Pieter Bruegel (román): Bratislava : SPKK, 1959

53. Renesančné umenie na Slovensku (architektúra):

54. Renesančné umenie na Slovensku (sochárstvo, maliarstvo):

Štvrtý semester

55. Barok: termín barok, časové vymedzenie barokového slohu, základné znaky, nábeoženské východiská (sv. Ignác z Loyoly, Tridentský koncil), prostriedky ciele umenia

Literatúra:
– KALISTA, Zdeněk: Tvář baroka. Praha : SPN? 1990
– SYPHER, Wylie: OD renesance k baroku : Proměny umění a literatury 1400-1700. Praha : Odeon, 1971
– TAPIÉ, Victor-Lucien: Barok. Bratislava : Pallas, 1971

56. Baroková architektúra v Taliansku: znaky barokovej architektúry, autori a ich diela: Vignola (kostol Il Gesu), Borromini (San Carlo alle Quattro Fontane, Oratorio dei Filippini, Sant’Ivo alla Sapienza, Sant’Agnese in Agone)
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

57. Baroková architektúra na Slovensku kostol sv. Jána Krstiteľa v Trnave, kostol sv. Trojice v Bratislave atď.

58. Barokové maliarstvo v Taliansku (klasicizujúca línia): základné znaky barokového maliarskeho štýlu. klasicizujúci barok (Annibale Carracci), akadémie a

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

akademizmus, spory o carakter maľby.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

59. Baroková iluzívna freska: predchodcovia koncepcie: Mantova (Mantegna), Parma (Correggio), Rím (Michelangelo); jej princípy, ciele a hlavné príklady: Rím = 1. Andrea Pozzo: Oslava misionárskej činnosti jezuitov; 2. Andrea Cortona: Triumf Božej prozreteľnosti (Triumf rodu Barberini); 3. Giovanni Battista Gaulli-Baciccia: Triumf mena Ježišovho + Veneto (Tiepolo a jeho koncepcie iluzívnych fresiek).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

60. Barokové maliarstvo v Taliansku: Caravaggio (osobnosť, maliarsky rukopis, princípy maľby, hlavné diela), Baroková maliarstvo v Itálii: Caravaggio.

Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

61. Barokové maliarstva mimo Talianska: flámske maliarstvo (Peter Paul Rubens): katolícka línia, alegoréza.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
– NÉRET, Gilles: Rubens. Praha : Taschen/Slovart, 2005
– AVERMAETE, Roger: Rubens a jeho doba. Bratislava

62. Barokové maliarstva mimo Talianska: nizozemské maliarstvo (Rembrandt van Rijn), protestantské prostredie.
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

– HUIZINGA, Johan: Kultúra Nizozemska v 17. storočí. Bratislava : Europa, 2011
– ARPINO, GIOVANNI – LECALDANO, Paolo: Rembrandt. Praha : Odeon, 1980
– ŠTECH, Václav Vilém: Rembrandt. Praha : ODeon, 1966
– WEISS, David: Já, Rembrandt (román). Praha : Svoboda, 1990
– GLOGER, Gotthold: Muž so zlatou prilbou (román o Rembrandtovi). Košice 1989
– VAN LOON, Henrik Willem: Rembrandt : Jeho život a doba. Bratislava : SPKK, 1958

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 24

62. Barokové maliarstva mimo Talianska: žánrová maľba (Vermeer van Delft)
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

René HUYGNE, René – BINACONI, Piero: Vermeer. Praha: Odeon, 1981.

– HUIZINGA, Johan: Kultúra Nizozemska v 17. storočí. Bratislava : Europa, 2011

63. Barokové maliarstva mimo Talianska: španielske maliarstvo (Diego Velázquez,).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
– GUDIOL, José: Velázquez. Praha : Odeon, 1978
– DE VARGAS, Raquel Medina: El Greco. Praha : Sun, 2010
– VESTDIJK, Simon: Piata pečať (román o El Grecovi). Bratislava : SPKN, 1961

64. Barokové maliarstva mimo Talianska: Slovensko
– RUSINA, Ivan a kol.: Barok (Dejiny slovenského výtvarného umenia). Bratislava : SNG, 1998
– BALÁŽOVÁ, Barbara – MEDVECKÝ, Jozef – SLIVKA, Dušan: Medzi zemou a nebom : Majstri barokovej fresky na Slovensku. Bratislava : Ústav dejín umenia SAV, 2013

65. Barokové sochárstvov Taliansku: Gianlorenzo Bernini. Busty, voľná socha, mytológie, fontány, kolonáda na nám. sv. Petra, rímske fontány).
Literatúra:
– PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
– BLAŽÍČEK, Oldřich J.: Gianlorenzo BErnini. Praha 1964

Piaty semester

66. Francúzska architektúra 17. storočia: Klasicizmus (style classique): Salomon de Brosse, Jacques Lemercier, Louis Le Vau, François Mansart, Julian Hardouin Mansart, André Le Nôtre.
Literatúra:
– Pijoan

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 25

67. Francúzske maliarstvo 17. storočia: Klasicizmus (style classique): Simon Vouet, Georges de La Tour, Charles Le Brun, Nicolas Poussin, Claude Lorrain.
Literatúra:
– Pijoan
– PETROVÁ, Eva: Nicolas Poussin. Praha : Odeon, 1987
– POUSSIN, Nicolas: Dopisy a dokumenty. Praha : Arbor vitae, 2002

68. Francúzske sochárstvo 17. storočia: Pierre Paul Puget, François Girardon, Charles Antoine Coysevox
Literatúra:
– Pijona

69. Zátišie 17. a 18. storočia. Východiská, počiatky, zlatý vek v 17. storočí.

70. Anglické umenie 17. storočia: Inigo Jones, Sir Christopher Wren, Anthony van Dyck
Literatúra:
– Pijoan

71. Úvod do problematiky umenia 18. storočia
Literatúra:
– Pijoan č. 8
– ROUSSEAU, Jean-Jacques: O spoločenskej zmluve. Bratislava : Kalligram, 2010
– ROUSSEAU, Jean-Jacques: Emil alebo O výchove
– HANZAL, Josef: Od baroka k romantozmu. Praha : Academia, 1987

72. Francúzske rokokové maliarstvo 18. storočia Jean-Antoine Watteau, François Boucher, Jean Baptiste-Siméon Chardin, Jean-Honoré Fragonard
Literatúra:
– Pijona č. 8
– BROOKNEROVÁ, Anita: Antoine Watteau. Praha : Odeon, 1969

73. Francúzska architektúra 18. storočia: Jacques-Germain Soufflot. Klasicizmus, Neoklasicizmus v Európe verzus style classique 18. storočia
Literatúra:
– Pijoan
– KUHN, I. (edit.): Klasicistická architektúra na Slovensku. Bratislava : Tvar, 1955

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

– VACULÍK, Karol: Umenie 19. storočia na Slovensku. Bratislava : Tvar, 1952
– PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, Anna: Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. Bratislava : Veda, 1983

74. Francúzske sochárstvo 18. storočia: Antoine Coysevox, Francois Girardon, Guillaume Coustou Starší

Literatúra:
– Pijoan

75. Anglické maliarstvo 18. storočia: William Hogarth, Sir Joshua Reynolds, Thomas Gainsborough, Joseph Wright of Derby, John Constable
LIteratúra:
– Pijoan
– WATKINSON, Raymond: Hogarth. Bratislava : SVKL, 1959

76. Talianske maliarstvo 18. storočia Giovanni Battista Tiepolo, Giovanni Antonio Canal zvaný Canaletto, Francesco Lazzaro Guardi, Bernardo Bellotto, Pietro Longhi, Giovanni Paolo Panini, Giovanni Battista Piranesi
Literatúra:
– Pijoan č.
– PIOVENE, Guido – PALLUCCHIONIOVÁ, Anna: Giambattista Tiepolo. Praha : Odeon, 1987

77. Ruské umenie 18. storočí
Literatúra:
– Pijoan
– Dejiny ruského umenie (Od začiatkov po súčasnosť). Bratislava : Pallas, 1977

78. Architektúra 18. storočia na Slovensku
Literatúra:
– KUHN, I. (edit.): Klasicistická architektúra na Slovensku. Bratislava : Tvar, 1955

79. Maliarstvo 18. storočia na Slovensku

Literatúra:
– PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, Anna: Maliarstvo 18 storočia na Slovenku. Bratislava :

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 27

Veda, 1983
– BALÁŽOVÁ, Barbora – MEDVECKÝ, Jozef: Medzi zemou a nebom : Majstri barokovej fresky na Slovensku. Bratislava : SHA, 2009
– UČNÍKOVÁ, Danuta: Historický portrét na Slovensku. Martin : Osveta, 1980

80. Sochárstvo 18. storočia na Slovensku: Georg Raffael Donner, Ľudopvít Gode, Franz Xaver Messershcmidt

Literatúra:

KOSTKA, Juraj a kol.: Život a dielo J. R. Donner, *Donner a jeho okruh na Slovensku*, Bratislava 1954, s. 9–46.

MALÍKOVÁ, Mária: *Juraj Rafael Donner a Bratislava*, Bratislava 1993, s. 11–64.

81. Umenie Francúzskej revolúcie. Revolučná architektúra, utópia verzus realizácia.

82. Umenie doby Napoleona Bonaparte. Neoklasicizmus. Empír.

Inšpirácie exotikou v druhej polovici 19 storočia: Japonsko, Čína, Polynézia, Afrika

Literatúra:
– Pijoan
– JOHNSON, Paul: Zrození moderní doby : Devatenásté století. Paha . Academia, 1998

83. Goya: rokokový fáza, kartóny pre tapisérie, vona, grafické cykly, zrod moderného umeleckého názoru, rukopis malieb

Literatúra:
– Pijoan
– HAGEN, Rese-Marie a Rainer: Goya. Praha : Taschen/Slvoart, 2004
– GUNTHEROVÁ-MAYEROVÁ, Alžbeta.: Goya. Bratislava : Tvar, 1951

84. Romantické maliarstvo vo Francúzku (Eugène Delacroix, Théodore Géricault), v Nemecku (Schinkel, Runge atď.) a na Slovenku (Gustáv Keleti, Karol Tibély, Karol Vondrák). Heroizácia, úniky z kríz, umelec-smutko (pasívny), umelec-titán (aktívny)

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 28

Literatúra:
– Pijoan
– JOHNSON, Paul: Zrození moderní doby : Devatenásté století. Paha . Academia, 1998
– HRBATA, Zdeněk – PROCHÁZKA, Martin: Romantizmus a romantizmy. Praha : Karolinum, 2005
– DOORMANN, Maarten, Romantický řád. Praha : Prostor, 2008

– LEGRAND, Gérard: Romantismus. Praha : Paseka, 2001

– FISCHER, Ernst: Puvod a podstata romantismu. Praha : NPL, 1966

85. Biedermeir: Biedermeir (Spitzweg, Ferdinand von Lutgedorff, Friedrich von Amerling, Jozef Czauczik, Florián Klimkovič).

Literatúra:
– Pijoan

86. Historizmus v maľbe 19. storočia a portrétna maľba 19. storočia: Historizmus a neoklasicizmus (David, Adam Oeser). Portrétna maľba 18. a 19. storočia (Johann Jakub Stunder, Ján Rombauer, Františke Kolář, Jozef Božetech Klemens, Peter Michal Bohúň).

Literatúra:
– Pijoan
– UČNÍKOVÁ, Danuta: Historický portrét na Slovensku. Martin : Osveta, 1980

87. Architektúra 19. storočia: Klasicizmus, historizmus a záhradná architektúra (Bratislava, Hlohovec, Dolná Krupá, Betliar atď.) a fenomén verejného parku. Reakcia na Slovenku (Dolná Krupá, Topoľčianky, Betliar, Krásnohorské Podhradie atď.). Grotty

Literatúra:
– Pijoan

88. Priemyselná vek a svetové výstavy: Fenomén svetových výstav, nové technológie (železo, sklo), architektúra a priemyselná revolúcia.pavilón, plagát,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 29

katalóg, pohľadnica a pod.

Literatúra:
– Pijoan
– BRYSON, Bill: Dum (Domov, Domácnost, Dejiny architektury). Praha : Pragma, 2013

88,5 Realizmus: Gustave Courbet

Literatúra:

- COURBET, Gustave: Dokumenty. Praha: SNKLHU, 1958.
- COURBET
- KOTALÍk, Jiří: Gustave Courbet. Praha: Tvar, 1950.
- RUBIN, James H.: Gustave Courbet. New York: Phaidon, 1997.
- WHEEN, Francis: Karl Marx: Životopis. Bratislava: Slovart, 2001.

89. Krajinomaľba v 18. a 19. storočí: genéza krajinomaľby (Anglicko a Holnadsko), francúzska barbizonská škola, Corot, Manet, Monet, impresionisti, Medňanský). Fenomón maliarskych kolónií 19. a 20. storočia.

Literatúra:

- Pijoan
- Nebo nad hlavou: Umelci barbizonu. Bratislava: GMB, 2012.
- BARCZI, Július: Impresionizmus[SK] : Podoby impresionizmu na Slovensku. Bratislava: SNG, 2014.
- STIBRAL, Karel: Estetika přirody: K historii estetického ocenění krajiny. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019.
- WALTHER, Ingo F. (edit.): Impresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2008.

90. Optické inovácia v umení 19. storočí: fotografia (Nadar) a impresionizmus (Claude Monet, Camille Pissarro, Alfred Sisley, Edgar Degas, Auguste Renoir atď.)

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 30

Šiesty semester (pozor: predmet je voliteľný)

91. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: Paul Cézanne a racionálna línia

92. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: Vincent van Gogh a expresívna línia

93 Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: Paul Gauguin a symbolické videnie obrazu

94. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: neoimpresionizmus (Georges Seurat, Paul Signac)

95. Maliarstvo druhej polovice 19. storočia na Slovensku: Luminizmus (Ladislav Medňanský, Dominik Skutecký,

Literatúra:
– Pijoan
– Nebo nad hlavou : Umelci barbizonu. Bratislava : GMB, 2012
– BARCZI, Július: Impresionizmus[SK] : Podoby impresionizmu na Slovensku. Bratislava : SNG, 2014
– WALTHER, Ingo F. (edit.): Impresionismus. Praha : Taschen/Slovart, 2008

– BENJAMIN, Walter: Umelecké dielo v ére svojej technickej reprodukovateľnosti. In: Aura a stopa. Bratislava : Kalligram, 2013, s. 62-104.

96. Symbolizmus.

Literatúra:
– Pijoan

97. Secesia: klaciská (belgicko-francúzska línia) a jej doraz v Eruópe + orintalizujúca línia (Jurkovič, Lechner, Jurkovič).

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Literatúra:
– Pijoan
– FAHR-BECKEROVÁ, Gabriele: Secese. Praha : Taschen/Slovart, 2007

98. Sochárstvo 19. storočia: Tradícia (Henri Chapu, Albert Bartholomé, Fréderic Bartholdi) a inovácia (Auguste Rodin), akademické sochárstvo verzus zrod moderného sochárstva. Rodin a zrod moderného sochárstva (Rosso, Degas, Renoir, Gauguin atď.). Portrét, pamätníková tvorba, fontány (Tilgner, Stróbl).

Literatúra:
– Pijoan
– NÉRET, Gilles: Rodin. Praha : Taschen/Slovart, 2005
– WEISS, David: Nahý som prišiel na svet. Bratislava : Tatran, 1985

99. Sochárstvo okolo roku 1900 na Slovensku: (Tilgner, Stróbl).

100. Úvod do problematiky umenia prvej polovice 20. storočia Úvod do problematiky umenia prvej polovice 20 storočia, rozchod s tradíciou; -izmy 19. a 20. storočia, ich význam, možnosti klasifikácie a význam; Druhé zrodenie modernej doby? – technológie a technika a výtvarné umenie

Literatúra k umeniu 20. storočia:
– Pijoan
– WALTHER, Ingo F. (edit.): Umění 20. století. Praha : Taschen/Slovart, 2004
– THOMASOVÁ, Karin: Dejiny výtvarných štýlov 20. storočia. Bratislava : Pallas, 1994
– READ, Herbert: Stručné dejiny maliuarstva od Cézanna po Piccasa. Bratislava : Tatran, 1967

101. Expresionistické tendencie (1885-1930): expresionizmus, fauvizmus, Die Brucke, syntetický expresionizmus

102. Kubizmus (1907-1915): prekubizmus, analytický kubizmus, koláž, syntetický kubizmus, orfistický kubizmus, kubistická plastika; Georges Braque, Pablo Piccaso

Slovenské moderné maliarstvo: Martin Benka, Fulla, Galanda.

103. Abstraktné umenie: subjektívny smer, lyrická abstrakcia (Kandinskij) +

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

orfizmus

104. Abstraktné umenie: objektívny smer, geometrická abstrakcia: neoplasticizmus (Mondrian, van Doesburg)

105. Abstraktné umenie: objektívny smer, geometrická abstrakcia: Lučizmus (Larionov) a Ruská avantgarda

106. Dadaistické hnutie (1916-1971): dadaizmus (Zurich, New Zork, Berlín), neodadaizmus, taliansky futurizmus. Poézia a divadlo.

107. Surrealizmus: pittura metafisica, manifest surrealizmu, psychický automatizmus, paranoická kritika ducha, mýtický surrealizmus, fantazijný surrealizmus,. Surrealizmus na SLovnsku. Avantgarda 38.

108. Architektúra 20. storočia: Zdroje modernej architektúry; architektúra 20. storočia (purizmus, empirizmus, synkretizmus); priemyselný dizajn

109. Umenie a totality pred 1945: Taliansko. Pôvod totalitarizmov, umenie a reprezentácia v minulosti,

110. Umenie a totality pred 1945: Nemecko

111. Umenie a totality pred 1945: ZSSR

112. Umenie a totality po roku 1950 v ČSSR: sorela

113. Umenie po roku 1950: nová figurácia: pop-art, op-art a kinetické umenie, abstraktný expresionizmus,

114. Umenie po roku 1960: minimalizmus

115. Umenie po roku 1960: konceptuálne umenie

116. Umenie po roku 1960: procesuálne umenie.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 33

- – Pijoan 12
- WALTHER, Ingo F. (edit.): Umění 20. století. Praha : Taschen/Slovart, 2004.
- GERŽOVÁ, Jana (edit.): Slovník svetového a slovenského výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia. Bratislava : Profil, 1999.
- BELTING, Hans: Konec dějin umění. Praha: Mladá fronta, 2000.

Copyrighted Material: © doc. PhDr. Tomáš Surý, ArtD. 2006-2022

aktualizované 19. 09. 2022

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 na prepracovanie 2023 | 35